

United Nations
Nations Unies

International
Criminal Tribunal
for the former
Yugoslavia

Tribunal Pénal
International pour
l'ex-Yougoslavie

SAŽETAK PRESUDE

(Isključivo za medije. Nije zvaničan dokument.)

ŽALBENO VIJEĆE

Haag, 29. novembar 2017.

Sažetak presude Žalbenog vijeća u predmetu Prlić i drugi

U nastavku je sažetak presude koju je danas pročitao sudija Agius.

Žalbeno vijeće zasjeda danas u skladu s pravilom 117(D) Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda i Nalogom o rasporedu od 5. oktobra 2017. Ovo će biti posljednje zasjedanje Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju i posljednja presuda koju je izrekao ovaj Sud.

Ovo je obiman i složen predmet, u kom je mnogo vremena prošlo otkada je pretresni postupak započeo 2006. godine i otkada je Žalbeno vijeće prvi put rješavalo po najavi žalbe u junu 2013. godine. Žalbeni pretres u ovom predmetu održan je od 20. do 28. marta ove godine. Žalbeno vijeće želi zahvaliti stranama u postupku na saradnji i profesionalizmu, kao i svim odjeljenjima Sekretarijata za njihovu predanost i podršku.

Sada ću sažeti zaključke Žalbenog vijeća u predmetu protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Čorića i Berislava Pušića. U ovom sažetku neće biti obrađeno svako pitanje koje je razmotreno u presudi. Ovaj usmeni sažetak ne predstavlja nikakav dio mjerodavne pismene presude Žalbenog vijeća, koja će biti podijeljena stranama u postupku na kraju ovog ročišta.

Kontekst predmeta

Žalbe u ovom predmetu odnose se na događaje iz perioda od 1992. do 1994. godine, u osam opština i pet zatočeničkih centara na teritoriji Bosne i Hercegovine za koje se tvrdilo da predstavljaju dio Hrvatske zajednice, a kasnije Hrvatske Republike, Herceg-Bosne. Prlić, Stojić i Čorić radili su u vladi tih entiteta, i to kao predsjednik Vlade, načelnik Odjela za obranu, odnosno šef Uprave Vojne policije, s tim da je Čorić kasnije imenovan za ministra unutarnjih poslova. Praljak i Petković su u razna vremena bili na položaju zapovjednika Glavnog stožera Hrvatskog vijeća obrane (ili HVO-a). Pušić je radio u Vojnoj policiji HVO-a, a kasnije je imenovan za šefa njegove Službe za razmjenu i Komisije za zatočeničke objekte, tijela kojima su povjerene odgovornosti u oblastima zatočenja i razmjene zarobljenika. Praljak je takođe radio kao pomoćnik, a zatim zamjenik ministra obrane Hrvatske, prije nego što se kasnije vratio u Hrvatsku kao savjetnik hrvatskog ministra obrane.

Pretresno vijeće je konstatovalo da je sredinom januara 1993. počeo da postoji udruženi zločinački poduhvat (ili UZP) s ciljem da se stvori hrvatski entitet u Bosni i Hercegovini koji bi omogućio ponovno ujedinjenje hrvatskog naroda. Po mišljenju Pretresnog vijeća, ovaj UZP je kao zajednički zločinački cilj imao "dominaciju Hrvata u Hrvatskoj Republici Herceg-Bosni" putem etničkog čišćenja muslimanskog stanovništva".

Za članove UZP-a je utvrđeno da su stavili u pogon čitav sistem deportacije muslimanskog stanovništva iz Hrvatske Republike Herceg-Bosne. Ovaj sistem se sastojao od širokog spektra zločina: raseljavanja i zatočenja civila, ubistava i uništavanja imovine tokom napada, zlostavljanja i razaranja imovine tokom operacija deložacije, zlostavljanja i

www.icty.org

Pratite MKSJ na [Facebooku](#), [Twitteru](#) i [YouTubeu](#)

Služba za medije/komunikacije

Churchillplein 1, 2517 JW The Hague. P.O. Box 13888, 2501 EW The Hague. Netherlands
Tel.: +31-70-512-8752; 512-5343; 512-5356

vrlo teških uslova zatočavanja u zatočeničkim centrima HVO-a, korištenja zatočenika za fizički rad na linijama sukoba ili kao živog štita, te raseljavanja zatočenika i njihovih porodica na druge teritorije nakon što su bili pušteni iz zatočeništva. Pretresno vijeće je konstatovalo da su na hiljade osoba bile žrtve tih djela nasilja, koja su na organizovan način činile vojne i političke snage HVO-a.

Pretresno vijeće je zaključilo da su sva šestorica žalilaca na strani odbrane bili učesnici u ovom UZP-u. Njima su izrečene osuđujuće presude za teške povrede Ženevskih konvencija, kršenje zakona ili običaja ratovanja, te zločine protiv čovječnosti, uključujući ubistvo, progon, zatočavanje, protivpravan rad, prisilno premještanje, deportaciju, nehumana djela, nečovječno postupanje, uništavanje imovine širokih razmjera koje nije bilo opravdano vojnom nuždom, uništavanje ustanova namijenjenih religiji ili obrazovanju, protivpravan napad na civile, te protivpravno terorisanje civila. Pored toga, na osnovu odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a, Prliću, Stojiću, Petkoviću i Ćoriću takođe su izrečene osuđujuće presude za silovanje i seksualno nasilje, a žalioци na strani odbrane, izuzev Pušića, proglašeni su krivima za pljačkanje i oduzimanje imovine širokih razmjera. Za Ćorića je takođe utvrđeno da snosi komandnu odgovornost za određena krivična djela koja su počinjena 1992.

Pretresno Vijeće je izreklo Prliću kaznu zatvora u trajanju od 25 godina, Stojiću, Praljku i Petkoviću kazne zatvora u trajanju od po 20 godina, Ćoriću kaznu zatvora u trajanju od 16 godina, te Pušiću kaznu zatvora u trajanju od 10 godina. Svih šest žalilaca na strani odbrane, kao i tužilaštvo, uložili su žalbe na Prvostepenu presudu. Sada prelazim na te žalbe.

Pravično suđenje i Optužnica

Započinjući s pravičnošću postupka, Prlić tvrdi da su mu sistematski uskraćivani odgovarajuće vrijeme i uslovi za ispitivanje svjedoka, dok Stojić tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo jer se oslonilo da dokaze u vezi s Franjom Tuđmanom i drugim visokim rukovodiocima Republike Hrvatske koji su preminuli prije nego što je postupak započeo. Žalbeno vijeće smatra da su te tvrdnje bez merituma, te ih u skladu s tim odbacuje.

U vezi s Optužnicom i drugim pitanjima pravičnog suđenja, Stojić i Petković tvrde da je Pretresno vijeće nedopustivo izmijenilo optužbe tužilaštva protiv njih tako što je razmatralo UZP koji nije onaj koji je naveden u Optužnici. Petković dodaje da je u završnom pretresnom podnesku tužilaštva navedeno da je tužilaštvo iznosilo užu tezu od one za koju je on osuđen. Tužilaštvo odgovara da Pretresno vijeće nije odstupilo od Optužnice, da su uvodna riječ tužilaštva, izvođenje dokaza i argumentacija tokom postupka bili u skladu s Optužnicom, te da njegov završni pretresni podnesak ne sadrži druge optužbe u odnosu na one o kojima je obaviješten. Žalbeno vijeće primjećuje da su žalioци na strani odbrane Optužnicom jasno obaviješteni o krivičnim djelima i vidovima odgovornosti za koje se terete. Žalbeno vijeće dalje smatra, uz suprotno mišljenje sudije Pocara, da se završni pretresni podnesak tužilaštva, u kom nije izričito i formalno povučen nijedan navod, ne može razumno tumačiti tako da znači da je tužilaštvo odustalo od vidova odgovornosti koji se stavljaju na teret u Optužnici. Žalbeno vijeće stoga konstatuje, uz suprotno mišljenje sudije Pocara, da Stojić i Petković nisu pokazali nikakvu grešku.

Ćorić takođe osporava tri aspekta obavještenja o optužbama protiv njega. Prvi i drugi, gdje se navodi da je Pretresno vijeće izašlo iz okvira Optužnice kad je donijelo zaključak o stanju okupacije i o obimu zaštite u odnosu na određene zatočenike, nepotkrijepljeni su i neuvjerljivi. Treći takav prigovor je da je Pretresno vijeće pogriješilo jer je smatralo da je on doprinio UZP-u vršenjem svojih ovlasti kao ministra unutarnjih poslova, budući da se za to ne tereti u Optužnici. Tužilaštvo odgovara da mu je dato jasno obavještenje, da je eventualni nedostatak primjereno otklonjen, te da, u svakom slučaju, Ćorićeva mogućnost da pripremi svoju odbranu nije bila suštinski ometena. Žalbeno vijeće konstatuje da je Optužnica dvosmislena u toj tački, što je čini nejasnom i manjkavom. Ovaj nedostatak nije otklonjen tužiočevim objelodanjanjima poslije podizanja Optužnice.

Manjkava optužnica čiji nedostaci nisu otklonjeni nanosi štetu optuženima, a ova manjkavost može se smatrati bezazlenom samo ukoliko se pokaže da mogućnost optuženih da pripreme svoju odbranu nije bila suštinski ometena. Tužilaštvo nije ispunilo svoju obavezu u tom pogledu. U svjetlu nanesene štete, Žalbeno vijeće djelimično usvaja Ćorićevu žalbu, poništava zaključke Pretresnog vijeća o njegovoj ulozi u UZP-u u svojstvu ministra unutarnjih poslova od 10. novembra 1993., te poništava osuđujuće presude koje su mu izrečene u vezi s njegovom odgovornošću kao ministra unutarnjih poslova na osnovu odgovornosti za UZP.

Prihvatljivost i ocjena dokaza

Sada prelazim na prigovore u vezi s prihvatljivošću i težinom dokaza, kao i kredibilitetom svjedoka.

Prlić i Praljak tvrde da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je prihvatilo izvode iz dnevnika Ratka Mladića i na njih se oslonilo, iako im je uskratilo mogućnost da ponovo otvore svoj postupak ili da predlože dokaze kao odgovor. Stojić dodaje da je ovo predstavljalo nepotkrijepljene i neprovjerene dokaze iz druge ruke. Žalbeno vijeće konstatuje da oni nisu pokazali da je Pretresno vijeće zlorabljivalo svoje diskreciono ovlaštenje prihvatanjem tih izvoda. Prlić nije nikada bezuslovno zatražio da njegov postupak bude ponovo otvoren i, u svakom slučaju, Pretresno vijeće mu je izričito dopustilo da podnese dokaze u svrhu pobijanja tih izvoda iz dnevnika, što je on i učinio. Praljku je takođe ponuđena mogućnost da osporava te izvode. Ni Prlić i Praljak, ni Stojić ne pokazuju da se nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi mogao osloniti na ovaj dokaz. Njihove tvrdnje se odbacuju.

Prlić, Stojić, Praljak i Ćorić takođe osporavaju odluke koje se odnose na prihvatanje ili ocjenu dokaza, uključujući one u vezi s kredibilitetom svjedoka i svjedočenjem samog Praljka. Žalbeno vijeće smatra da oni ne pokazuju nikakvu grešku. U vezi s Praljkovom tvrdnjom da Pretresno vijeće nije objasnilo koje dijelove njegovog iskaza je smatralo vjerodostojnim, a koje ne, i zašto, Žalbeno vijeće smatra da on ne pokazuje kako bi nedostatak detaljnije rasprave obesnažio Prvostepenu presudu, te u skladu s tim odbacuje ovaj prigovor.

Pravni uslovi za teške povrede Ženevskih konvencija

Prelazim na pravne uslove za teške povrede Ženevskih konvencija.

Žalbeno vijeće, proprio motu, poništava zaključak Pretresnog vijeća prema kojem je međunarodni oružani sukob između snaga HVO-a i vojske bosanskih Muslimana (ABiH) postojao samo tamo gdje su se vodila aktivna borbena dejstva. Žalbeno vijeće podsjeća na to da se vremenski i geografski obim međunarodnog oružanog sukoba proteže i izvan tačnog vremena i mjesta neprijateljstva i smatra da su konstatacije Pretresnog vijeća o tome da je u konkretnim dijelovima Bosne postojao međunarodni oružani sukob dovoljni za to da odredbe u vezi s teškim povredama budu primjenjive na zločine počinjene u bilo kojem dijelu Bosne i Hercegovine sve do kraja oružanog sukoba, pod uslovom da se može utvrditi neophodni neksus s tim oružanim sukobom.

Kad je riječ o zaključku Pretresnog vijeća o stanju okupacije, Žalbeno vijeće smatra da je Pretresno vijeće ispravno analiziralo je li stanje okupacije postojalo u relevantnim opštinama u vrijeme kada su određeni zločini protiv zaštićenih osoba i zaštićene imovine počinjeni na okupiranoj teritoriji. Žalbeno vijeće smatra da je okupacija činjenično pitanje koje se mora rješavati od slučaja do slučaja. Žalbeno vijeće takođe smatra da neka sila može, na posredan način, da provodi vlast kakva joj je neophodna za svrhe okupacije, putem de facto organizovanih i hijerarhijski uređenih grupa. Bilo je mnogo faktora koji pokazuju da je Hrvatska, preko HVO-a, vršila stvarnu vlast u relevantnim opštinama, i Žalbeno vijeće konstatuje da Prlić, Stojić, Praljak, Petković i Ćorić nisu uspjeli pokazati da je Pretresno vijeće pogriješilo u tom svom zaključku.

Pretrsko vijeće je takođe utvrdilo da su dvije lokacije u opštini Vareš okupirane nakon 23. oktobra 1993., i tužilaštvo prihvata da nije dokazano da je stanje okupacije postojalo u vrijeme kad je na tim mjestima određena imovina uništena i oduzeta. Žalbena vijeće stoga poništava osuđujuće presude koje su u vezi s tim incidentima žaliocima na strani odbrane izrečene za uništavanje i oduzimanje imovine širokih razmjera.

Pretrsko vijeće je, dalje, konstatovalo da su snage HVO-a držale u zatočeništvu dvije kategorije muškaraca Muslimana koji su uživali sveobuhvatne zaštitne odredbe Ženevske konvencije IV i koji nisu bili ratni zarobljenici za koje bi važile drugačije zaštitne odredbe Ženevske konvencije III. Kao prvo, u pogledu Muslimana pripadnika HVO-a, Stojić, Praljak, Petković i Ćorić tvrde da ratni zločini ne mogu biti počinjeni od strane vojnika protiv pripadnika vlastitih oružanih snaga. Žalbena vijeće smatra da je Pretrsko vijeće, u ovom slučaju, ispravno postupilo što je u obzir uzelo pripadništvo HVO-u tih Muslimana, a ne samo njihovu nacionalnost. Budući da za ocjenu o ovom pitanju relevantan faktor predstavlja stav koji su o pripadništvu imale vlasti koje su provodile zatočavanje, Žalbena vijeće zaključuje da nije pokazano da je napravljena greška.

Kao drugo, u pogledu vojno sposobnih muškaraca Muslimana, Praljak, Petković, Ćorić i Pušić tvrde da je Pretrsko vijeće pogriješilo kad je zaključilo da ti ljudi nisu bili pripadnici oružanih snaga. Oni se pozivaju na bosanski zakon o rezervnim snagama, kao i na poziv na opštu mobilizaciju. Pretrsko vijeće je na suđenju te argumente dužno razmotrilo. Žalbena vijeće dalje konstatuje da je razumni presuditelj o činjenicama imao razloga da zaključi da HVO nije u razumnom roku proveo individualnu ocjenu vojno sposobnih muškaraca Muslimana, kako to nalaže zakon. Povrh toga, iz konstatacija Pretrskog vijeća vidi se da su ti muškarci masovno hapšeni, zajedno sa ženama, djecom i starijim osobama, Muslimanima, te da su svi Muslimani zatočavani i tretirani na isti način bez obzira na svoj status. Prigovori na te zaključke se odbacuju.

Petković na kraju tvrdi da je zatočenje bilo neophodno iz bezbjednosnih razloga, te da je stoga bilo opravdano u skladu sa Ženevskom konvencijom IV. Žalbena vijeće napominje da bi takva vrsta zatočenja zahtijevala individualnu ocjenu da svaki pojedinačni civil predstavlja neku konkretnu opasnost po bezbjednost. Pretrsko vijeće je zaključilo da hapšenja nisu bila opravdana i da se Petkovićeva naređenja da se te grupe muškaraca i žena Muslimana uhapsu kose sa Ženevskom konvencijom IV. Petković nije pokazao da je Pretrsko vijeće pogriješilo u donošenju tih svojih zaključaka.

Krivična djela u osnovi

Sad prelazim na krivična djela u osnovi za koja je žaliocima na strani odbrane izrečena osuđujuća presuda. Prije nego što počnem, napominjem da sudija Liu ima suprotno mišljenje u pogledu svih dijelova Presude koji se tiču protivpravnog terorisanja civilnog stanovništva, kao kršenja zakona i običaja ratovanja, budući da je mišljenja da to krivično djelo nije u nadležnosti Međunarodnog suda i da elementima tog krivičnog djela, kako su navedeni u Presudi, krivična optužba nije adekvatno definisana.

Praljak ulaže žalbu na konstatacije Pretrskog vijeća o tome da su snage HVO-a protivpravno zatvorile više od 1.000 civila Muslimana u raznim kućama u opštini Prozor, gdje su ih držali u u teškim uslovima i pretrpanim prostorijama. On tvrdi da je moguće da su neki Muslimani u te kuće otišli dobrovoljno, da je njihovo premještanje bilo nužno zbog njihove bezbjednosti, te da su i dalje uživali izvjesnu, premda ograničenu, slobodu kretanja i da nisu bili zatočeni. Žalbena vijeće odbacuje prve dvije tvrdnje, kojima je zanemareno obilje dokaza na koje se oslanjalo Pretrsko vijeće, ili kojima nije pokazano da nijedan razumni presuditelj o činjenicama ne bi došao do istoga zaključka. Što se tiče njegove treće tvrdnje, Žalbena vijeće podsjeća da zatvaranje i protivpravno zatočenje mogu postojati čak i onda kad se civili drže u kućama bez čuvara i kad imaju izvjesnu slobodu kretanja. U svjetlu konstatacije da su vojnici HVO-a i Vojna policija uhapsili civile, doveli ih u te kuće i ostali prisutni na tim mjestima, Žalbena vijeće ne nalazi da je napravljena greška u zaključcima da su ti civili bili zatvoreni i protivpravno zatočeni. Sve i da njihovo lišavanje slobode jeste

predstavljalo neophodno ograničavanje kretanja u smislu Ženevske konvencije IV, ono bi podlijegalo strogim pravilima i uslovima, koje HVO nije poštovao, što razotkriva pravu prirodu njihovog zatočenja. Praljkova žalba se odbija.

Kako je iznijelo Pretresno vijeće, nakon prvih mjesec dana tog zatočenja, snage HVO-a su prisilno raselile i premjestile žene, djecu i starije osobe, Muslimane. Praljak tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo tim što je konstatovalo da su oni bili prisiljeni da odu, i da je trebalo da uvaži mogućnost da je odlazak bio njihov izbor, kao i, u svakom slučaju, mogućnost da je njihov odlazak bio neophodan iz bezbjednosnih ili vojnih razloga. Pretresno vijeće je konstatovalo da su vojnici HVO-a za premještanje tih civila koristili kamione, da su pucali u zrak da bi natjerali Muslimane da se popnu u kamione, i da su ih potom primorali da idu pješke pod vojnom pratnjom. Praljak nije pokazao da je tim konstatacijama napravljena neka greška. Što se tiče neophodnosti premještanja civila, Žalbeno vijeće podsjeća na to da se raseljavanje stanovništva ne može opravdati humanitarnom krizom koja je nastala kao posljedica protivpravnog djelovanja samog optuženog. Pretresno vijeće je zaključilo da je Praljak dijelio odgovornost za teške uslove zatočenja, da je premještanje vršeno u vrijeme kad na tom području nisu vođene borbe i da je mogućnost povratka bila isključena. Žalbeno vijeće ne pronalazi nikakvu grešku u tim konstatacijama i odbija Praljkovu žalbu.

Žalbeno vijeće sad prelazi na žalbe koje se odnose na bezobzirno razaranje gradova, naselja ili sela, ili pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom.

Pretresno vijeće je zaključilo da je jedan tenk snaga HVO-a otvarao vatru na Stari most tokom cijelog dana 8. novembra 1993. i da do večeri taj most samo što se nije srušio. Pretresno vijeće je takođe zaključilo da je Stari most bio od suštinskog značaja za borbena dejstva i da je on, u vrijeme napada, predstavljao vojnu metu, s obzirom na to da bi njegovo uništenje praktički u potpunosti onemogućilo daljnje snabdijevanje jedinica ABiH. Kako je razaranje Starog mosta osudilo neke stanovnike na gotovo potpunu izolaciju i prouzrokovalo duboke psihološke posljedice kod muslimanskog stanovništva u Mostaru, Pretresno vijeće je zaključilo da su posljedice razaranja bile nesrazmjerne konkretnoj i neposrednoj vojnoj prednosti koja se od tog razaranja očekivala. Pretresno vijeće je takođe zaključilo da je HVO razorio Stari most kako bi oslabio moral među muslimanskim stanovništvom, pa je zaključilo da su snage HVO-a počinile bezobzirno razaranje koje nije opravdano vojnom nuždom.

Stojić, Praljak i Petković osporavaju konstatacije Pretresnog vijeća o tom događaju. Stojić tvrdi da se Pretresno vijeće usredotočilo na stvarnu štetu, umjesto na štetu koja se razumno mogla očekivati, da nanesenu štetu nije analiziralo u smislu mjerljive štete, te da je trebalo da prida veću težinu krucijalnom značaju Starog mosta kao vojnog cilja. Praljak i Petković takođe tvrde da je Pretresno vijeće pogriješilo u ocjeni srazmjernosti. Tužilaštvo odgovara da Stojić, Praljak i Petković nisu pokazali da je napravljena greška, kao i da Pretresno vijeće nije pridalo nedovoljnu težinu vojnoj prednosti koja se očekivala i da je Pretresno vijeće ispravno smatralo da je prvenstveni cilj HVO-a bio da nanese duševnu i fizičku štetu stanovništvu. Žalbeno vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Pocara, konstatuje da je Stari most u vrijeme napada predstavljao vojni cilj, da se stoga njegovim razaranjem mogla ostvariti definitivna vojna prednost, te da se stoga to razaranje samo po sebi ne može se smatrati bezobzirnim razaranjem koje nije opravdano vojnom nuždom. U odsustvu razaranja imovine koje nije opravdano vojnom nuždom u pravnim zaključcima Pretresnog vijeća, Žalbeno vijeće konstatuje, uz suprotno mišljenje sudije Pocara, da traženi element tog krivičnog djela nije ispunjen, te stoga poništava zaključak prema kojem je, u ovom slučaju, tužilaštvo dokazalo da je razaranje Starog mosta predstavljalo krivično djelo bezobzirnog razaranja gradova, naselja ili sela, ili pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom.

Pretresno vijeće je na temelju tih konstatacija dalje zaključilo da su snage HVO-a razaranjem Starog mosta počinile progon i protivpravno terorisanje civilnog stanovništva. Na žalbenom pretresu, Žalbeno vijeće je zatražilo podneske o tome kako bi se greška u zaključku o bezobzirnog razaranju odrazila na ova dva druga krivična djela. S obzirom na

konstataciju Pretresnog vijeća da je HVO-u bilo u vojnom interesu da razori Stari most i da je on predstavljao vojnu metu, Žalbeno vijeće zaključuje da nijedan razumni presuditelj o činjenicama ne bi mogao da zaključi da su snage HVO-a prilikom razaranja Starog mosta imale konkretnu namjeru diskriminacije ili konkretnu namjeru da provode teror. Žalbeno vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Pocara, poništava zaključke Pretresnog vijeća prema kojima je razaranje Starog mosta predstavljalo progon i protivpravno terorisanje civila, i oslobađa žaliocce na strani odbrane krivice za ta krivična djela u vezi sa Starim mostom. Žalbeno vijeće takođe smatra da ovi zaključci iziskuju poništavanje daljnjeg zaključka Pretresnog vijeća da je Prlić znao za zločine koje su snage HVO-a počinile prilikom razaranja Starog mosta i da je doprinio udruženom zločinačkom poduhvatu time što je to kriminalno razaranje nastojao minimizirati ili negirati.

Pretresno vijeće je takođe zaključilo da su snage HVO-a držale istočni Mostar pod opsadom, koja je trajala od juna 1993. do aprila 1994., uslijed čega je stanovništvo bilo ograničeno na enklavu koja je bila gusto naseljena. Stanovnici nisu mogli napustiti istočni Mostar i bili su prisiljeni da žive u krajnje teškim uslovima, bez hrane, vode, struje ili odgovarajuće medicinske pomoći, dok je HVO vršio intenzivno i neprekidno granatiranje istočnog Mostara, vodio kampanju snajperskog djelovanja, hotimično otvarao vatru na pripadnike međunarodnih organizacija i osujećivao ili blokirao humanitarnu pomoć. Pretresno vijeće je zaključilo da su ti postupci konkretno imali za cilj diskriminaciju Muslimana u Mostaru i terorisanje civilnog stanovništva. Stojić, Praljak i Petković osporavaju te i s njima povezane konstatacije. Oni nisu pokazali da je Pretresno vijeće napravilo bilo kakvu grešku. Žalbeno vijeće odbacuje njihove prigovore.

Pretresno vijeće je takođe zaključilo da je HVO tokom napada gađao i uništio ili znatno ošteti 10 džamija u istočnom Mostaru, kao i imovinu Muslimana u opštini Prozor. Međutim, Pretresno vijeće je previdjelo svoju konstataciju da ti incidenti ne predstavljaju tešku povredu Ženevskih konvencija i propustilo da izrekne osuđujuće presude za bezobzirno razaranje kao kršenje zakona i običaja ratovanja. To je bila greška, te Žalbeno vijeće prihvata žalbenu osnovu tužilaštva u pogledu toga, ali odbija da u žalbenom postupku izrekne nove osuđujuće presude.

Što se tiče napada u opštini Gornji Vakuf u januaru 1993., Pretresno vijeće je konstatovalo da su snage HVO-a napale četiri sela, uključujući selo Duša, koje je HVO neselektivno granatirao, uslijed čega je poginulo sedam civila. Pretresno vijeće je konstatovalo da je napad na Dušu bio neselektivan: (1) jer je HVO koristio oružje - konkretnije, "granate" - koje je po svojoj prirodi takvo da se ne može praviti razlika između vojnih od civilnih ciljeva; i (2) jer se HVO nije potrudio da civilnom stanovništvu omogući da ode. Stojić i Praljak tvrde da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da su granate po prirodi neselektivne i kada je zanemarilo činjenicu da je kuća koju je HVO uništio u Duši bila legitiman vojni cilj. Žalbeno vijeće nalazi da se zaključak Pretresnog vijeća u vezi s prirodom "granata" ne zasniva na dokazima da je oružje korišteno tokom napada neminovno bilo neselektivno. Bez tog osnova, Žalbeno vijeće poništava konstataciju da su "granate" po svojoj prirodi neselektivne. Ostali dio konstatacije Pretresnog vijeća nije dovoljan da bi razuman presuditelj o činjenicama zaključio da je napad na selo Duša bio neselektivan. Budući da se obrazloženje Pretresnog vijeća u vezi sa selom Duša podjednako odnosi i na napade na ostala tri sela, Žalbeno vijeće takođe poništava konstataciju da su ti napadi bili neselektivni.

Pretresno vijeće se oslonilo na neselektivnu prirodu tog napada kako bi potkrijepilo svoju konstataciju da su snage HVO-a imale mens rea za ubistvo i hotimično lišavanje života. Tužilaštvo tvrdi da je Pretresno vijeće razumno odbacilo argument da je HVO otvarao vatru na legitimne vojne ciljeve, te ako napad i nije bio neselektivan, onda je bio namjerni napad na civile. S obzirom na borbena dejstva i položaj branilaca sela, Žalbeno vijeće konstatuje da razuman presuditelj o činjenicama nije mogao zaključiti da su snage HVO-a u selu Duša posjedovale mens rea za ubistvo i hotimično lišavanje života. Ta činjenična greška Pretresnog vijeća dovela je do neostvarenja pravde, te Žalbeno vijeće poništava potonje konstatacije i osuđujuće presude u vezi s lišavanjem života u selu Duša.

Žalbeno vijeće takođe poništava konstatacije Pretresnog vijeća o bezobzirnom razaranju imovine tokom napada na četiri sela tog istog dana, kao i s njima povezane osuđujuće presude za progon.

Poništenje konstatacija u vezi s lišavanjem života u selu Duša takođe utiče na zaključak Pretresnog vijeća da je HVO od januara do juna 1993., kada je počela opsada istočnog Mostara, slijedio jasan obrazac ubilačkog djelovanja. Žalbeno vijeće stoga smatra da ostale konstatacije Pretresnog vijeća pokazuju da su hotimično lišavanje života i ubistvo bili dio zajedničkog zločinačkog cilja UZP-a tek od juna 1993., a ne od januara 1993. do juna 1993. Shodno tome, Žalbeno vijeće poništava osuđujuće presude koje su žalionicima na strani odbrane izrečene za ubistvo dva nenaoružana muškarca u aprilu 1993. u Tošćanici, opština Prozor, budući da ono izlazi iz okvira UZP-a. Žalbeno vijeće takođe zaključuje da to poništenje utiče na razumnost zaključka Pretresnog vijeća da je Prlić mogao predvidjeti mogućnost da budu počinjena druga ubistva, do kojih je došlo u aprilu 1993., i da je svjesno preuzeo taj rizik, te poništava taj zaključak.

Pretresno vijeće je takođe konstatovalo da su, poslije tog napada na Dušu i druga sela, pripadnici HVO-a zapalili kuće bosanskih Muslimana, protivzakonito hapsili i zatočavali civile i prisilno uklanjali i protipravno raseljavali žene, djecu i starce. Praljak ulaže žalbu na te konstatacije. On nije potkrijepio svoje navode o grešci, te se njegovi argumenti stoga odbacuju.

Udruženi zločinački poduhvat

Sada ću preći na konstatacije Pretresnog vijeća u vezi s UZP-om i odgovornošću žalilaca na strani odbrane na osnovu prve i treće kategorije tog vida odgovornosti. Razmatranje tih žalbenih osnova od strane Žalbenog vijeća čini veći dio drugostepene presude. Radi sažetosti, govoriću samo o ključnim ishodima. Prije toga, napominjem da se sudija Pocar, imajući u vidu njegovo suprotno mišljenje o obimu UZP-a kojim tužilaštvo tereti optužene, ne priključuje mišljenju većine u pogledu njihovog zaključka da tačke 2, 3 i 21 predstavljaju zločine iz prve kategorije UZP-a.

Najprije ću govoriti o tvrdnjama žalilaca na strani odbrane u vezi postojanjem odgovornosti na osnovu UZP-a u međunarodnom običajnom pravu. Prlić, Praljak, Ćorić i Pušić tvrde da postoje uvjerljivi razlozi da Žalbeno vijeće odstupi od svoje ranije prakse da UZP, u svim svojim oblicima, predstavlja vid odgovornosti koji je bio čvrsto utemeljen u međunarodnom običajnom pravu u relevantno vrijeme. Oni nisu pokazali te uvjerljive razloge, te se njihove tvrdnje odbacuju.

Što se tiče toga kako je Pretresno vijeće opisalo krajnji cilj UZP-a, Prlić, Stojić, Praljak i Pušić osporavaju konstataciju Pretresnog vijeća da su Franjo Tuđman i drugi rukovodioci dijelili taj krajnji cilj, a to je bilo stvaranje hrvatskog entiteta kojim bi se obnovile ranije granice i koji bi omogućio ponovno ujedinjenje hrvatskog naroda. Žalbeno vijeće konstatuje da oni nisu pokazali da je Pretresno vijeće pogrešno protumačilo relevantne dokaze, da je zanemarilo bilo koje dokaze ili na drugi način pogriješilo prilikom donošenja svog zaključka. Zajedno s Petkovićem, oni takođe navode razne greške u utvrđivanju činjenica, na kojima se temelji zaključak Pretresnog vijeća u vezi s krajnjim ciljem UZP-a. Njihovi argumenti nemaju meritum, te se odbacuju.

Sva šestorica žalilaca na strani odbrane osporavaju zaključak Pretresnog vijeća da je zajednički zločinački cilj koji su dijelili članovi UZP-a bio "cilj dominacije "Hrvata u Hrvatskoj Republici Herceg-Bosni" putem etničkog čišćenja muslimanskog stanovništva". Konkretno, oni navode greške u pogledu te definicije zajedničkog zločinačkog cilja, pristupa Pretresnog vijeća njegovom obimu i njegovom kasnijem proširenju, te konstatacijama u vezi s fazama njegovog provođenja. Uprkos obimu njihovih žalbi, nijedan od žalilaca na strani odbrane nije pokazao da je Pretresno vijeće napravilo bilo kakvu činjeničnu ili pravnu grešku pri razmatranju tih pitanja.

Prlić osporava konstataciju Pretresnog vijeća da je on bio glavni član UZP-a i da mu je značajno doprinio od januara 1993. do aprila 1994., između ostalog, svojim učešćem u blokiranju humanitarne pomoći, kao i masovnim hapšenjem Muslimana, učešćem u planiranju napada na opštinu Gornji Vakuf, iseljavanjem i deložacijom stanovništva i prikrivanjem zločina. Prlić tvrdi da je Pretresno vijeće napravilo grešku u pogledu njegovih ovlaštenja kako u civilnim, tako i vojnim poslovima, načina na koje je značajno doprinio UZP-u, njegove namjere i mogućnosti da predvidi zločine koji nisu obuhvaćeni UZP-om i spremnosti da prihvati taj rizik. Žalbeno vijeće nije pronašlo tu grešku, te odbija njegovu žalbu u vezi s tim.

Stojić tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je konstatovalo da je komandovao HVO-om i njegovom Vojnom policijom i imao efektivnu kontrolu nad njima, da nije spriječio ni kaznio njihove zločine, da je koristio HVO i Vojnu policiju za vršenje zločina i da je značajno doprinio UZP-u. Stojić takođe osporava konstataciju Pretresnog vijeća da je znao za zločine u raznim opštinama i zatočeničkim centrima. Pošto je ispitalo njegove argumente, Žalbeno vijeće konstatuje da on nije dokazao da je Pretresno vijeće pogriješilo prilikom donošenja svojih zaključaka. Međutim, Žalbeno vijeće odobrava njegovu žalbu na konstataciju da je imao saznanja i prihvatio da su civili, koji su prebačeni iz Srednje škole u Prozoru, zatočavani u zatvoru u Ljubuškom u julu 1993., ali smatra da to ne utiče na ukupnu odgovornost za te zločine koju je imao kao član UZP-a. Žalbeno vijeće takođe konstatuje da Pretresno vijeće nije navelo obrazloženo mišljenje o Stojićevoj namjeri da poćini krivično djelo protivpravnog terorisanja civila, ali zaključuje da Stojić nije pokazao kako ta greška obesnažuje njegovu osuđujuću presudu za taj zločin. Stojić nije pokazao ni grešku u konstatacijama da je imao konkretnu namjeru diskriminacije muslimanskog stanovništva, namjeru da poćini zločine u raznim opštinama i zatočeničkim centrima i da je bio svjestan rizika da će doći do silovanja, seksualnog zlostavljanja i krađa. Njegove žalbe se odbijaju.

Praljak ulaže žalbu na zaključke da je imao komandna ovlaštenja nad HVO-om i njegovom Vojnom policijom, da je bio posrednik između Vlade Hrvatske i HVO-a u ostvarivanju UZP-a i da je imao potrebnu namjeru kojom je značajno doprinio UZP-u. On takođe osporava zaključke Pretresnog vijeća u vezi s njegovim učešćem u zločinima poćinjenim u raznim opštinama i zatočeničkim centrima, znanjem o njima i namjerom da se oni poćine. Pretresno vijeće je navelo da je Praljak, kada je 9. novembra 1993. prestao obavljati dužnosti u Glavnom stožeru HVO-a, prestao biti član UZP-a. Međutim, Pretresno vijeće nije navelo obrazloženo mišljenje u vezi s tim da li mu je izreklo osuđujuće presude za zločine koji su se dogodili poslije 9. novembra 1993., posebno za razaranja sedam džamija u istočnom Mostaru, za koje se nije moglo razumno zaključiti da se dogodilo prije tog datuma, i za incidente snajperskog djelovanja koji su poćinjeni godinu dana kasnije u istočnom Mostaru. Žalbeno vijeće konstatuje da se Praljak ne može smatrati odgovornim za zločine koji su se dogodili poslije 9. novembra 1993. Žalbeno vijeće takođe konstatuje da Pretresno vijeće nije navelo obrazloženo mišljenje o Praljkovoj namjeri za poćinjenje krivičnog djela protivpravnog terorisanja civila, ali zaključuje da Praljak nije pokazao kako ta greška obesnažuje njegovu osuđujuću presudu za taj zločin. Žalbeno vijeće takođe usvaja Praljkovu žalbu da razuman presuditelj o činjenicama nije mogao zaključiti da je on omogućio ubistva i uništavanje imovine do kojih je došlo 23. oktobra 1993. u Stupnom Dolu, opština Vareš. Međutim, Praljak nije pokazao grešku u konstataciji da je učestvovao u planiranju i rukovođenju operacijama u opštini Vareš, te Žalbeno vijeće potvrđuje njegov doprinos UZP-u u vezi s tim. Ostali Praljkovi prigovori se odbacuju.

Petković tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo kad je riječ o njegovim ovlaštenjima i dužnostima, njegovoj umiješanosti u zločine poćinjene u opštinama i zatočeničkim centrima, njegovoj namjeri i mogućnosti da predvidi zločine koji nisu u okviru UZP-a, te o njegovoj spremnosti da prihvati taj rizik, kao i o njegovoj odgovornosti za zločine koje su poćinile određene grupe. Kad je riječ o ubistvima i uništavanju imovine u Stupnom Dolu, kao i hapšenjima muškaraca Muslimana u gradu Varešu, Žalbeno vijeće konstatuje da nije bilo dovoljnih osnova da razumni presuditelj o činjenicama zakljući da je Petković direktno doprinio tim zločinima. To, međutim, nema utjecaja na konstataciju Pretresnog vijeća da je Petković bio obaviješten o tim zločinima, da je propustio da preduzme mjere protiv

počinilaca, da je preduzeo lažne istrage kad je riječ o Stupnom Dolu i da je prihvatio zločine. Žalbeno vijeće takođe konstatuje da je Pretresno vijeće pogrešno zaključilo, ne upućujući ni na kakve dokaze, da je Petković znao da je pukovnika "Bruno Bušić" počinila zločine u opštini Gornji Vakuf u januaru 1993., iako je bilo dovoljno osnova za zaključak da je Petković saznao za zločine te pukovnije tri mjeseca kasnije. Žalbeno vijeće poništava zaključak da je Petković doprinio zločinima te pukovnije tako što je naredio njeno ponovno raspoređivanje znajući za zločine koje je počinila prije aprila 1993. Konačno, Žalbeno vijeće prihvata Petkovićevu žalbu u vezi sa zaključkom o njegovoj odgovornosti po prvoj kategoriji UZP-a, za rušenje dviju džamija, do čega je došlo prije nego što je Pretresno vijeće konstatovalo da je uništavanje ili hotimično nanošenje štete ustanovama namijenjenim religiji činilo dio zajedničkog zločinačkog cilja UZP-a. Međutim, zaključci Pretresnog vijeća o odgovornosti za rušenje tih džamija po trećoj kategoriji UZP-a su osnovani i Žalbeno vijeće konstatuje da Petković jeste za to odgovoran. Petkovićeva žalba se u preostalom dijelu odbija.

Ćorić osporava zaključke Pretresnog vijeća u vezi s njegovim doprinosom UZP-u, kao i s njegovom mens rea. Konkretno, on negira namjeru, kao i to da je imao mogućnost da predvidi zločine koji nisu u okviru UZP-a i da je bio spreman preduzeti taj rizik. Žalbeno vijeće primjećuje da on ponavlja argumente koji nisu bili prihvaćeni u prvostepenom postupku ničim ne pokazujući da to što ih je Pretresno vijeće odbacilo predstavlja grešku koja treba biti ispravljena u žalbenom postupku. Ćorić takođe redovno propušta da navede koje konstatacije osporava, pogrešno tumači činjenične zaključke Pretresnog vijeća i iznosi argumente koji nisu dovoljno razrađeni ili su irelevantni ili nejasni. Što se tiče njegovih tvrdnji koje odgovaraju standardima preispitivanja po žalbi, Žalbeno vijeće konstatuje da one ne uspijevaju pokazati grešku. Konkretno, on nije uspio pokazati bilo kakvu grešku u zaključcima Pretresnog vijeća u vezi s njegovim ovlaštenjima, njegovom ulogom kad je riječ o zatočeničkim centrima HVO-a i njegovom umiješanošću u druge zločine počinjene u opštinama. Ćorićevi prigovori se odbacuju.

Pušić ulaže žalbu na konstataciju Pretresnog vijeća da je on bio član UZP-a od aprila 1993. do aprila 1994., koju je Pretresno vijeće zasnovalo na njegovim ovlaštenjima i doprinosu zločinima u mreži zatočeničkih objekata HVO-a, prilikom razmjena zatočenika, i u raznim opštinama, na tome što je širio lažne informacije u vezi sa zločinima HVO-a, i na njegovoj namjeri. Žalbeno vijeće smatra da neki aspekti njegove žalbe imaju meritum i, u skladu s tim, poništava tri konstatacije Pretresnog vijeća u vezi s Pušićevim doprinosom UZP-u. Bez obzira na to, Žalbeno vijeće potvrđuje većinu konstatacija Pretresnog vijeća, uključujući i one na kojima se temelji zaključak Pretresnog vijeća da je on značajno doprinio UZP-u. One se tiču njegove uloge u organizovanju puštanja zatočenika Muslimana na teritorije pod kontrolom ABiH ili u treće zemlje, i njegove uloge veze između mreže zatočeničkih objekata HVO-a i najvažnijih članova UZP-a. Žalbeno vijeće konstatuje da Pušić nije uspio dokazati bilo kakvu grešku u zaključku Pretresnog vijeća da je on značajno doprinio UZP-u i da je namjeravao da budu počinjena krivična djela koja su njegov dio.

Što se tiče žalbe tužilaštva, tužilaštvo tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo u ocjenjivanju odgovornosti žalilaca po trećoj kategoriji UZP-a. Sva šestorica žalilaca na strani odbrane odgovorila su da su oslobađajuće presude u vezi s tim primjerene. Žalbeno vijeće smatra, uz suprotno mišljenje sudije Liua, da pomna analiza Prvostepene presude pokazuje da je Pretresno vijeće često koristilo formulacije koje ukazuju na pogrešno korištenje standarda predvidivosti za odgovornost po ovoj kategoriji UZP-a. S obzirom na kontekst i način na koji je Pretresno vijeće upotrijebilo spomenutu terminologiju, barem što se tiče incidenata koje tužilaštvo konkretno osporava, Žalbeno vijeće konstatuje, uz suprotno mišljenje sudije Liua, da je Pretresno vijeće, kad je ocjenjivalo predvidivost, primijenilo viši prag od onoga koji zahtijeva ispravan pravni standard. Radi se o grešci u primjeni prava. Žalbeno vijeće takođe konstatuje, uz suprotno mišljenje sudije Liua, da je Pretresno vijeće napravilo pravnu grešku kad nije dalo obrazloženje za to što je zaključilo da Prlić, Stojić, Praljak, Petković i Ćorić nisu odgovorni za brojne zločine po trećoj kategoriji UZP-a.

Uzete zajedno, te greške se tiču navoda o Prličevoj odgovornosti za 26 zasebnih incidenata ubistva, seksualnog nasilja, krađe i uništavanja džamija; o Stojićevoj odgovornosti za 30 takvih incidenata; o Praljkovoj odgovornosti za 32 takva incidenta; o Petkovićevoj odgovornosti za 18 takvih incidenata, s tim da nijedan nije povezan s uništavanjem džamija; o Ćorićevoj odgovornosti za 31 takav incident; i o Pušićevoj odgovornosti za 35 takvih incidenata.

Tužilaštvo traži da Žalbeno vijeće ispravi te greške, preduzme preispitivanje de novo, donese zaključak da su traženi elementi zadovoljeni, poništi oslobađajuće presude, izrekne žaliocima na strani odbrane osuđujuće presude i u skladu s tim poveća njihove kazne. Alternativno, tužilaštvo traži od Žalbenog vijeća da upotrijebi svoje diskreciono ovlaštenje da ovo pitanje vrati na razmatranje sudskom vijeću Međunarodnog suda koje će primijeniti ispravne pravne standarde na spis prvostepenog postupka. Žalbeno vijeće primjećuje da bi ono, kad bi samo provelo preispitivanje relevantnih dokaza i činjeničnih zaključaka Pretresnog vijeća, moralo da donese zaključke o odgovornosti svakog od šest žalilaca na strani odbrane za brojne incidente, koji se tiču četiri različite vrste krivičnih djela, počinjenih u šest opština i tri zatočenička centra u periodu od 11 mjeseci. Osim toga, dokazi koji se tiču mens rea su posredni dokazi i tiču se njihovog ponašanja, znanja i namjere u periodu od preko godinu dana na raznim lokacijama. Provođenje takve analize predstavljalo bi ponovno ocjenjivanje cijelog spisa prvostepenog postupka i zapravo bi zahtijevalo da Žalbeno vijeće iznova rješava u ovom predmetu. Međutim, žalbeni postupak nije suđenje de novo, i od Žalbenog vijeća se ne može očekivati da djeluje kao primarni presuditelj o činjenicama. Žalbeno vijeće stoga odbija da utvrđuje da li su zadovoljeni elementi odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a u vezi s incidentima o kojima je riječ. Osim toga, uzimajući u obzir, između ostalog, dužinu postupka koji već traje više od 13 godina, s kaznama od 10 do 25 godina zatvora, Žalbeno vijeće takođe odbija da naloži ponovno suđenje ili vraćanje na prvu instancu radi rješavanja određenog broja pitanja u daljnjem postupku.

Kad je riječ o određenim incidentima u vezi s ubijanjem zatočenih osoba, Žalbeno vijeće konstatuje, uz suprotno mišljenje sudije Liua, da je tužilaštvo pokazalo da je otklonjena svaka razumna sumnja u vezi s Prličevom i Petkovićevoj krivicom na osnovu odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a i da ih nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi mogao osloboditi krivice za te zločine. Prema tome, Pretresno vijeće je napravilo činjenične greške. Žalbeno vijeće odbija da u vezi s tim izrekne nove osuđujuće presude u žalbenom postupku.

Odgovornost nadređenog

Tužilaštvo navodi da je Pretresno vijeće propustilo da presudi o Prličevoj, Stojićevoj, Praljkovoj, Petkovićevoj i Ćorićevoj odgovornosti nadređenog, a oni odgovaraju ili da nije bilo takve greške ili da bi bilo nepravilno da se takva greška ispravlja donošenjem osuđujuće presude u žalbenom postupku. Žalbeno vijeće podsjeća da, kada se neki optuženi tereti kumulativno i po članu 7(1) i po članu 7(3) Statuta, Pretresno vijeće ima pravnu obavezu da donese zaključke o tome da li optuženi snosi odgovornost nadređenog. Žalbeno vijeće konstatuje da je Pretresno vijeće pogriješilo kad nije donijelo zaključke o tome da li Prlič, Stojić, Praljak, Petković i Ćorić snose odgovornost nadređenog zbog toga što nisu kaznili određene zločine. Žalbeno vijeće prihvata ovaj aspekt žalbe tužilaštva. Ono, međutim, odbija da provede utvrđivanje de novo njihove odgovornosti nadređenog ili da naloži vraćanje predmeta na prvu instancu ili ponovno suđenje u ovom predmetu u tu svrhu.

Pretresno vijeće za Ćorića jeste zaključilo da snosi odgovornost nadređenog za zločine počinjene u opštini Prozor u oktobru 1992., konkretno za uništavanje približno 75 muslimanskih domova i druge imovine kao i za krađu vozila. Ćorić osporava ocjenu dokaza od strane Pretresnog vijeća, kao i zaključak Pretresnog vijeća da je on vršio efektivnu kontrolu nad počinocima, da je znao ili je bilo razloga da zna za te zločine, i da je propustio da kazni svoje podređene. Žalbeno vijeće konstatuje da Ćorić nije pokazao bilo kakvu grešku Pretresnog vijeća i stoga odbija njegovu žalbu.

Kumulativne osuđujuće presude

Ćorić takođe navodi da je Pretresno vijeće pogriješilo kad ga je kumulativno osudilo za teške povrede Ženevskih konvencija i za kršenje zakona i običaja ratovanja, kao i za ratne zločine i zločine protiv čovječnosti. Žalbeno vijeće smatra da on pogrešno tumači ustaljeni pravni standard da se osuđujuće presude mogu donijeti kada postoji materijalno različit element za isti skup krivičnih djela, i da on nije pokazao da je Pretresno vijeće napravilo bilo kakvu grešku kad je donijelo takve osuđujuće presude u ovom predmetu. Njegov argument se odbacuje.

Odmjeravanje kazne

Kad je riječ o odmjerenju kazne, sve strane su iznijele žalbu, osim Praljka.

Žalbeno vijeće smatra da argument tužilaštva da je Pretresno vijeće propustilo da uzme u obzir Ćorićevu odgovornost nadređenog prilikom odmjerenja kazne ima meritum. Žalbeno vijeće odbija sve druge žalbene osnove koje je iznijelo tužilaštvo, kao i one koje su iznijeli žalioци na strani odbrane u vezi s težinom zločina, otežavajućim okolnostima, olakšavajućim okolnostima, i poređenjem sa praksom odmjerenja kazne u bivšoj Jugoslaviji i s drugim predmetima.

Što se tiče uračunavanja već odsluženog vremena, Stojić, Petković, Ćorić i Pušić tvrde da je Pretresno vijeće pogriješilo kad nije u proračun uključilo vrijeme privremenog boravka na slobodi, uključujući i vrijeme provedeno u kućnom pritvoru ili na liječenju. Žalbeno vijeće podsjeća da pravilo 101(C) Pravilnika predviđa da će se osuđenom u izdržavanje kazne uračunati vrijeme "koje je proveo u pritvoru" čekajući na predaju, suđenje ili žalbeni postupak. Žalbeno vijeće konstatuje, uz djelimično suprotno mišljenje sudije Liua, da se uslovi privremenog boravka na slobodi određeni za Stojića, Petkovića, Ćorića i Pušića ne mogu izjednačiti s boravkom u pritvoru i stoga odbacuje njihove argumente da je Pretresno vijeće pogriješilo kad je isključilo period njihovog privremenog boravka na slobodi iz proračuna vremena koje su već proveli u pritvoru.

Konačno, što se tiče utjecaja zaključaka Žalbenog vijeća na kaznu koju je izreklo Pretresno vijeće, Žalbeno vijeće je uzelo u obzir u kojoj mjeri je poništilo određene osuđujuće presude i zaključke o krivici za svih šest žalilaca na strani odbrane. Međutim, sva šestorica i dalje ostaju osuđena za brojna, veoma teška krivična djela.
Dispozitiv

Iz gore navedenih razloga, **ŽALBENO VIJEĆE,**

NA OSNOVU člana 25 Statuta i pravila 117 i 118 Pravilnika;

IMAJUĆI U VIDU pismene podneske strana u postupku i argumente izložene na žalbenom pretresu od 20. do 24. i od 27. do 28. marta 2017.;

ZASJEDAJUĆI na javnoj sjednici;

U ODNOSU NA JADRANKA PRLIĆA

ODBIJA Prlićevu žalbu u cijelosti;

PONIŠTAVA, s obzirom da je odobrilo Stojićevu žalbenu podosnovu 45.1 i Praljkovu žalbenu osnovu 12, osuđujuće presude koje su Prliću, kao učesniku UZP-a, izrečene za: (1) progon, ubistvo i nehumana djela kao zločine protiv čovječnosti i hotimično lišavanje života i nehumano postupanje kao teške povrede Ženevskih konvencija, a u vezi s lišavanjem života sedam civila u Duši, opština Gornji Vakuf (tačke 1, 2, 3, 15 i 16, sve djelimično); (2) ubistvo kao zločin protiv čovječnosti i hotimično lišavanje života kao tešku povredu Ženevskih konvencija, u vezi s lišavanjem života dvojice nenaoružanih muškaraca u Tošćanici, opština

Prozor (tačke 2 i 3, obje djelimično); i (3) ubistvo, kao zločin protiv čovječnosti, i hotimično lišavanje života, kao tešku povredu Ženevskih konvencija, u vezi s ubistvima koja se dovode u vezu sa zatočavanjem, počinjenima u opštini Jablanica u aprilu 1993. (tačke 2 i 3, obje djelimično);

PONIŠTAVA, s obzirom da je odobrilo dodatne žalbene osnove koje su Prlić, Stojić, Praljak i Ćorić uložili u odgovor na žalbenu osnovu 3 tužilaštva, osuđujuće presude koje su Prliću, kao učesniku UZP-a, izrečene za: (1) progon, kao zločin protiv čovječnosti, u vezi s uništavanjem kuća u opštini Gornji Vakuf tokom napada 18. januara 1993. (tačka 1, djelimično); i (2) uz suprotno mišljenje sudije Pocara, progon, kao zločin protiv čovječnosti, i protivpravno terorisanje civila, kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s uništenjem Starog mosta u Mostaru (tačke 1 i 25, obje djelimično);

PONIŠTAVA, proprio motu, osuđujuću presudu koja je Prliću, kao učesniku UZP-a, izrečena za uništavanje imovine širokih razmjera koje nije opravdano vojnom nuždom, a izvršeno je protivpravno i bezobzirno, kao tešku povredu Ženevskih konvencija, u vezi s uništavanjem kuća i zgrada u opštini Vareš (tačka 19, djelimično);

POTVRĐUJE, uz suprotno mišljenje sudije Liua u vezi s tačkom 25 i djelimično suprotno mišljenje sudije Pocara u vezi s tačkama 2, 3 i 21, ostale osuđujuće presude koje su Prliću izrečene po tačkama 1-13, 15-16, 18-19 i 21-25;

PRIHVATA, uz suprotno mišljenje sudije Liua, žalbenu osnovu tužilaštva 1(C) u vezi s Prličevom odgovornošću kao učesnika UZP-a za incidente kako se navodi u par. 3079 i 3114 ove Presude, ali ODBIJA da poništi oslobađajuće presude s tim u vezi ili da naloži ponovno suđenje ili vraćanje na prvu instancu;

PRIHVATA, uz suprotno mišljenje sudije Liua, žalbenu osnovu tužilaštva 1(E), djelimično, i KONSTATUJE, uz suprotno mišljenje sudije Liua, da je Pretresno vijeće pogrešno konstatovalo da Prlić nije kriv za počinjenje, putem svog učešća u UZP-u, ubistva kao zločina protiv čovječnosti i hotimičnog lišavanja života kao teške povrede Ženevskih konvencija, u vezi s lišavanjem života: (1) jednog zatočenog Muslimana u zatvoru Dretelj 16. jula 1993.; i (2) jednog zatočenika u zatočeničkom centru Vojno 5. decembra 1993. (tačke 2 i 3, obje djelimično), ali ODBIJA da mu s tim u vezi izrekne nove osuđujuće presude;

PRIHVATA žalbenu osnovu tužilaštva 2 u vezi s Prličevom odgovornošću nadređenog za incidente, kako se navodi u par. 3134 i 3151 ove Presude, ali ODBIJA da poništi oslobađajuće presude koje su u vezi s tim izrečene ili da naloži ponovno suđenje ili vraćanje na prvu instancu;

PRIHVATA žalbenu osnovu tužilaštva 3, djelimično, i KONSTATUJE da je Pretresno vijeće pogriješilo zbog toga što nije izreklo osuđujuće presude za bezobzirno razaranje gradova, mjesta i sela ili pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s uništavanjem, koje je vršeno tokom napada, sljedećih objekata: (1) imovine Muslimana u opštini Prozor u periodu od maja ili juna do početka jula 1993.; i (2) džamija u istočnom Mostaru, opština Mostar, u periodu od juna do decembra 1993. (tačka 20, djelimično), ali ODBIJA da Prliću s tim u vezi izrekne nove osuđujuće presude;

ODBIJA žalbu tužilaštva u vezi s Prličem u svim drugim aspektima;

POTVRĐUJE kaznu od 25 godina zatvora, pri čemu se na osnovu pravila 101(C) Pravilnika u izdržavanje kazne uračunava vrijeme provedeno u pritvoru;

U ODNOSU NA BRUNU STOJIĆA

ODOBRAVA Stojićevu žalbenu podosnovu 45.1 i PONIŠTAVA osuđujuće presude koje su mu, kao učesniku UZP-a, izrečene za progon, ubistvo i nehumana djela, kao zločine protiv

čovječnosti, i za hotimično lišavanje života i nehumano postupanje, kao teške povrede Ženevskih konvencija, u vezi s lišavanjem života sedam civila u Duši, opština Gornji Vakuf (tačke 1, 2, 3, 15 i 16, sve djelimično);

ODBIJA, uz djelimično suprotno mišljenje sudije Liua i djelimično suprotno mišljenje sudije Pocara, Stojićevu žalbu u svim drugim aspektima;

PONIŠTAVA, s obzirom da je odobrilo Stojićevu žalbenu podosnovu 45.1 i Praljkovu žalbenu osnovu 12, osuđujuće presude koje su Stojiću, kao učesniku UZP-a, izrečene za ubistvo, kao zločin protiv čovječnosti, i za hotimično lišavanje života, kao tešku povredu Ženevskih konvencija, u vezi s lišavanjem života dvojice nenaoružanih muškaraca u Tošcanici, opština Prozor (tačke 2 i 3, obje djelimično);

PONIŠTAVA, s obzirom da je odobrilo dodatne žalbene osnove koje su Prlić, Stojić, Praljak i Ćorić uložili u odgovor na žalbenu osnovu 3 tužilaštva, osuđujuće presude koje su Stojiću, kao učesniku UZP-a, izrečene za: (1) progon, kao zločin protiv čovječnosti, u vezi s uništavanjem kuća u opštini Gornji Vakuf tokom napada 18. januara 1993. (tačka 1, djelimično); i (2) uz suprotno mišljenje sudije Pocara, progon, kao zločin protiv čovječnosti, i protivpravno terorisanje civila, kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s uništenjem Starog mosta u Mostaru (tačke 1 i 25, obje djelimično);

PONIŠTAVA, proprio motu, osuđujuću presudu koja je Stojiću, kao učesniku UZP-a, izrečena za uništavanje imovine širokih razmjera koje nije opravdano vojnom nuždom, a izvršeno je protivpravno i bezobzirno, kao tešku povredu Ženevskih konvencija, u vezi s uništavanjem kuća i zgrada u opštini Vareš (tačka 19, djelimično);

PONIŠTAVA, proprio motu, osuđujuću presudu koja je Stojiću, kao učesniku UZP-a, izrečena na osnovu odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a, za ubistvo, kao zločin protiv čovječnosti, i hotimično lišavanje života, kao tešku povredu Ženevskih konvencija, u vezi s lišavanjem života zatočenika sa Heliodroma za vrijeme prisilnog rada ili dok su bili korišteni kao živi štit, ali POTVRĐUJE osuđujuće presude koje su mu za iste zločine izrečene u vezi s ovim lišavanjem života na osnovu odgovornosti po prvoj kategoriji UZP-a (tačke 2 i 3, obje djelimično);

POTVRĐUJE, uz suprotno mišljenje sudije Liua u vezi s tačkom 25 i suprotno mišljenje sudije Pocara u vezi s tačkama 2, 3 i 21, ostale osuđujuće presude koje su Stojiću izrečene po tačkama 1-13, 15-16, 18-19 i 21-25;

PRIHVATA, uz suprotno mišljenje sudije Liua, žalbenu osnovu tužilaštva 1(A) i 1(C) u vezi sa Stojićevom odgovornošću kao učesnika UZP-a za incidente kako se navodi u par. 3018, 3030, 3079 i 3114 ove Presude, ali ODBIJA da poništi oslobađajuće presude s tim u vezi ili da naloži ponovno suđenje ili vraćanje na prvu instancu;

PRIHVATA žalbenu osnovu tužilaštva 2 u vezi sa Stojićevom odgovornošću nadređenog za incidente kako se navodi u par. 3134 i 3151 ove Presude, ali ODBIJA da poništi oslobađajuće presude koje su u vezi s tim izrečene ili da naloži ponovno suđenje ili vraćanje na prvu instancu;

PRIHVATA žalbenu osnovu tužilaštva 3, djelimično, i KONSTATUJE da je Pretresno vijeće pogriješilo zbog toga što nije izreklo osuđujuće presude za bezobzirno razaranje gradova, mjesta i sela ili pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s uništavanjem, koje je vršeno tokom napada, sljedećih objekata: (1) imovine Muslimana u opštini Prozor u periodu od maja ili juna do početka jula 1993.; i (2) džamija u istočnom Mostaru, opština Mostar, u periodu od juna do 15. novembra 1993. (tačka 20, djelimično), ali ODBIJA da Stojiću s tim u vezi izrekne nove osuđujuće presude;

ODBIJA žalbu tužilaštva u vezi sa Stojićem u svim drugim aspektima;

POTVRĐUJE kaznu od 20 godina zatvora, pri čemu se na osnovu pravila 101(C) Pravidnika u izdržavanju kazne uračunava vrijeme provedeno u pritvoru;

U ODNOSU NA SLOBODANA PRALJKA

ODOBRAVA Praljkovu žalbenu osnovu 12 i PONIŠTAVA osuđujuće presude koje su mu, kao učesniku UZP-a, izrečene za progon, ubistvo i nehumana djela, kao zločine protiv čovječnosti, i za hotimično lišavanje života i nehumano postupanje kao teške povrede Ženevskih konvencija, u vezi s lišavanjem života sedam civila u Duši, opština Gornji Vakuf (tačke 1, 2, 3, 15 i 16, sve djelimično);

ODOBRAVA Praljkovu žalbenu podosnovu 44.1, djelimično, u onoj mjeri u kojoj se ona odnosi na Praljkovu odgovornost, kao učesnika UZP-a, za incidente kako se navodi u par. 2003 ove Presude;

ODBIJA Praljkovu žalbu u svim drugim aspektima;

PONIŠTAVA, s obzirom da je odobrilo Stojićevu žalbenu podosnovu 45.1 i Praljkovu žalbenu osnovu 12, osuđujuće presude koje su Praljku, kao učesniku UZP-a, izrečene za ubistvo, kao zločin protiv čovječnosti, i za hotimično lišavanje života, kao tešku povredu Ženevskih konvencija, u vezi s lišavanjem života dvojice nenaoružanih muškaraca u Tošcanici, opština Prozor (tačke 2 i 3, obje djelimično);

PONIŠTAVA, s obzirom da je odobrilo dodatne žalbene osnove koje su Prlić, Stojić, Praljak i Ćorić uložili u odgovor na žalbenu osnovu 3 tužilaštva, osuđujuće presude koje su Praljku, kao učesniku UZP-a, izrečene za: (1) progon, kao zločin protiv čovječnosti, u vezi s uništavanjem kuća u opštini Gornji Vakuf tokom napada 18. januara 1993. (tačka 1, djelimično); i (2) uz suprotno mišljenje sudije Pocara, progon, kao zločin protiv čovječnosti, i protivpravno terorisanje civila, kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s uništenjem Starog mosta u Mostaru (tačke 1 i 25, obje djelimično);

PONIŠTAVA, proprio motu, osuđujuću presudu koja je Praljku, kao učesniku UZP-a, izrečena za uništavanje imovine širokih razmjera koje nije opravdano vojnom nuždom, a izvršeno je protivpravno i bezobzirno, kao tešku povredu Ženevskih konvencija, u vezi s uništavanjem kuća i zgrada u opštini Vareš (tačka 19, djelimično);

POTVRĐUJE, uz suprotno mišljenje sudije Liua u vezi s tačkom 25 i suprotno mišljenje sudije Pocara u vezi s tačkama 2, 3 i 21, preostale osuđujuće presude koje su Praljku izrečene po tačkama 1-3, 6-13, 15-16, 18-19 i 21-25;

PRIHVATA, uz suprotno mišljenje sudije Liua, žalbenu osnovu tužilaštva 1(A) i 1(C) u vezi s Praljkovom odgovornošću kao učesnika UZP-a za incidente kako se navodi u par. 3018, 3030, 3079 i 3114 ove Presude, ali ODBIJA da poništi oslobađajuće presude s tim u vezi ili da naloži ponovno suđenje ili vraćanje na prvu instancu;

PRIHVATA žalbenu osnovu tužilaštva 2 u vezi s Praljkovom odgovornošću nadređenog za incidente kako se navodi u par. 3134 i 3151 ove Presude, ali ODBIJA da poništi oslobađajuće presude koje su u vezi s tim izrečene ili da naloži ponovno suđenje ili vraćanje na prvu instancu;

PRIHVATA žalbenu osnovu tužilaštva 3, djelimično, i KONSTATUJE da je Pretresno vijeće pogriješilo zbog toga što nije izreklo osuđujuće presude za bezobzirno razaranje gradova, mjesta i sela ili pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s uništavanjem, koje je vršeno tokom napada, sljedećih objekata: (1) imovine Muslimana u opštini Prozor u periodu od maja ili juna do početka jula 1993.; i (2) džamija u istočnom Mostaru, opština Mostar, u periodu od juna do 9. novembra 1993. (tačka 20, djelimično), ali ODBIJA da Praljku s tim u vezi izrekne nove osuđujuće presude;

ODBIJA žalbu tužilaštva u vezi s Praljkom u svim drugim aspektima;

POTVRĐUJE kaznu od 20 godina zatvora, pri čemu se na osnovu pravila 101(C) Pravilnika u izdržavanju kazne uračunava vrijeme provedeno u pritvoru;

U ODNOSU NA MILIVOJA PETKOVIĆA

ODOBRAVA Petkovićevu žalbenu podosnovu 5.2.2.4, djelimično, i žalbenu osnovu tužilaštva 1 djelimično, i PONIŠTAVA konstatacije Pretresnog vijeća da je Petković, kao učesnik UZP-a, na osnovu odgovornosti po prvoj kategoriji UZP-a, odgovoran za uništavanje ili hotimično nanošenje štete ustanovama namijenjenim religiji i obrazovanju, kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s uništavanjem džamije Baba Bešir u opštini Mostar i džamije u Skrobućanima u opštini Prozor (tačka 21, djelimično), ali KONSTATUJE da je on s tim u vezi odgovoran kao učesnik UZP-a, na osnovu odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a;

ODBIJA, uz djelimično suprotno mišljenje sudije Liua i djelimično suprotno mišljenje sudije Pocara, Petkovićevu žalbu u svim drugim aspektima;

PONIŠTAVA, s obzirom da je odobrilo Stojićevu žalbenu podosnovu 45.1 i Praljkovu žalbenu osnovu 12, osuđujuće presude koje su Petkoviću, kao učesniku UZP-a, izrečene za: (1) progon, ubistvo i nehumana djela, kao zločine protiv čovječnosti, i za hotimično lišavanje života i nehumano postupanje, kao teške povrede Ženevskih konvencija, u vezi s lišavanjem života sedam civila u Duši, opština Gornji Vakuf (tačke 1, 2, 3, 15 i 16, sve djelimično); i (2) za ubistvo, kao zločin protiv čovječnosti, i za hotimično lišavanje života, kao tešku povredu Ženevskih konvencija, u vezi s lišavanjem života dvojice nenaoružanih muškaraca u Tošćanici, opština Prozor (tačke 2 i 3, obje djelimično);

PONIŠTAVA, s obzirom da je odobrilo dodatne žalbene osnove koje su Prlić, Stojić, Praljak i Ćorić uložili u odgovor na žalbenu osnovu 3 tužilaštva, osuđujuće presude koje su Petkoviću, kao učesniku UZP-a, izrečene za: (1) progon, kao zločin protiv čovječnosti, u vezi s uništavanjem kuća u opštini Gornji Vakuf tokom napada 18. januara 1993. (tačka 1, djelimično); i (2) uz suprotno mišljenje sudije Pocara, progon, kao zločin protiv čovječnosti, i protivpravno terorisanje civila, kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s uništenjem Starog mosta u Mostaru (tačke 1 i 25, obje djelimično);

PONIŠTAVA, proprio motu, osuđujuću presudu koja je Petkoviću, kao učesniku UZP-a, izrečena za uništavanje imovine širokih razmjera i oduzimanje imovine, koje nije opravdano vojnom nuždom, a izvršeno je protivpravno i bezobzirno, kao tešku povredu Ženevskih konvencija, u vezi s uništavanjem kuća i zgrada i oduzimanjem imovine u opštini Vareš (tačke 19 i 22, obje djelimično);

POTVRĐUJE, uz suprotno mišljenje sudije Liua u vezi s tačkom 25 i suprotno mišljenje sudije Pocara u vezi s tačkama 2 i 3 i djelimično suprotno mišljenje sudije Pocara u vezi s tačkom 21, ostale osuđujuće presude koje su Petkoviću izrečene po tačkama 1-13, 15-16, 18-19 i 21-25;

PRIHVATA, uz suprotno mišljenje sudije Liua, žalbenu osnovu tužilaštva 1(A) i 1(C) u vezi s Petkovićevom odgovornošću kao učesnika UZP-a za incidente kako se navodi u par. 3018, 3030, 3079 i 3114 ove Presude, ali ODBIJA da poništi oslobađajuće presude s tim u vezi ili da naloži ponovno suđenje ili vraćanje na prvu instancu;

PRIHVATA, uz suprotno mišljenje sudije Liua, žalbenu osnovu tužilaštva 1(E), djelimično, i KONSTATUJE, uz suprotno mišljenje sudije Liua, da je Pretresno vijeće pogrešno konstatovalo da Petković nije kriv za počinjenje, putem svog učešća u UZP-u, ubistva, kao zločina protiv čovječnosti, i hotimičnog lišavanja života, kao teške povrede Ženevskih konvencija, u vezi s lišavanjem života, u zatvoru Dretelj, jednog zatočenog Muslimana 16. jula 1993. i još trojice zatočenika sredinom jula 1993. (tačke 2 i 3, obje djelimično), ali ODBIJA da mu s tim u vezi izrekne nove osuđujuće presude;

PRIHVATA žalbenu osnovu tužilaštva 2 u vezi s Petkovićevom odgovornošću nadređenog za incidente kako se navodi u par. 3134 i 3151 ove Presude, ali ODBIJA da poništi oslobađajuće presude koje su u vezi s tim izrečene ili da naloži ponovno suđenje ili vraćanje na prvu instancu;

PRIHVATA žalbenu osnovu tužilaštva 3, djelimično, i KONSTATUJE da je Pretresno vijeće pogriješilo zbog toga što nije izreklo osuđujuće presude za bezobzirno razaranje gradova, mjesta i sela ili pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s uništavanjem, koje je vršeno tokom napada, sljedećih objekata: (1) imovine Muslimana u opštini Prozor u periodu od maja ili juna do početka jula 1993.; i (2) džamija u istočnom Mostaru, opština Mostar, u periodu od juna do decembra 1993. (tačka 20, djelimično), ali ODBIJA da Petkoviću s tim u vezi izrekne nove osuđujuće presude;

ODBIJA žalbu tužilaštva u vezi s Petkovićem u svim drugim aspektima;

POTVRĐUJE kaznu od 20 godina zatvora, pri čemu se na osnovu pravila 101(C) Pravilnika u izdržavanju kazne uračunava vrijeme provedeno u pritvoru;

U ODNOSU NA VALENTINA ĆORIĆA

ODOBRAVA Ćorićevu žalbenu osnovu 11, djelimično, PONIŠTAVA osuđujuće presude koje su mu, kao učesniku UZP-a, izrečene za zločine počinjene počev od 10. novembra 1993.;

ODBIJA, uz djelimično suprotno mišljenje sudije Liua, Ćorićevu žalbu u svim drugim aspektima;

PONIŠTAVA, s obzirom da je odobrilo Stojićevu žalbenu podosnovu 45.1 i Praljkovu žalbenu osnovu 12, osuđujuće presude koje su Ćoriću, kao učesniku UZP-a, izrečene za: (1) progon, ubistvo i nehumana djela, kao zločine protiv čovječnosti, i za hotimično lišavanje života i nehumano postupanje, kao teške povrede Ženevskih konvencija, u vezi s lišavanjem života sedam civila u Duši, opština Gornji Vakuf (tačke 1, 2, 3, 15 i 16, sve djelimično); i (2) za ubistvo, kao zločin protiv čovječnosti, i za hotimično lišavanje života, kao tešku povredu Ženevskih konvencija, u vezi s lišavanjem života dvojice nenaoružanih muškaraca u Tošćanici, opština Prozor (tačke 2 i 3, obje djelimično);

PONIŠTAVA, s obzirom da je odobrilo dodatne žalbene osnove koje su Prlić, Stojić, Praljak i Ćorić uložili u odgovor na žalbenu osnovu 3 tužilaštva, osuđujuće presude koje su Ćoriću, kao učesniku UZP-a, izrečene za: (1) progon, kao zločin protiv čovječnosti, u vezi s uništavanjem kuća u opštini Gornji Vakuf tokom napada 18. januara 1993. (tačka 1, djelimično); (2) uz suprotno mišljenje sudije Pocara, progon, kao zločin protiv čovječnosti, i protivpravno terorisanje civila, kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s uništenjem Starog mosta u Mostaru (tačke 1 i 25, obje djelimično);

PONIŠTAVA, proprio motu, osuđujuću presudu koja je Ćoriću, kao učesniku UZP-a, izrečena za uništavanje imovine širokih razmjera koje nije opravdano vojnom nuždom, a izvršeno je protivpravno i bezobzirno, kao tešku povredu Ženevskih konvencija, u vezi s uništavanjem kuća i zgrada u opštini Vareš (tačka 19, djelimično);

POTVRĐUJE, uz suprotno mišljenje sudije Liua u vezi s tačkom 25 i djelimično suprotno mišljenje sudije Pocara u vezi s tačkama 2 i 3 i suprotno mišljenje sudije Pocara u vezi s tačkom 21, ostale osuđujuće presude koje su Ćoriću izrečene po tačkama 1-13, 15-16, 18-19 i 21-25;

PRIHVATA, uz suprotno mišljenje sudije Liua, žalbenu osnovu tužilaštva 1(A) i 1(C) u vezi s Ćorićevom odgovornošću kao učesnika UZP-a za incidente kako se navodi u par. 3018, 3030,

3079 i 3114 ove Presude, ali ODBIJA da poništi oslobađajuće presude s tim u vezi ili da naloži ponovno suđenje ili vraćanje na prvu instancu;

PRIHVATA žalbenu osnovu tužilaštva 2 u vezi s Ćorićevom odgovornošću nadređenog za incidente kako se navodi u par. 3134 i 3151 ove Presude, ali ODBIJA da poništi oslobađajuće presude koje su u vezi s tim izrečene ili da naloži ponovno suđenje ili vraćanje na prvu instancu;

PRIHVATA žalbenu osnovu tužilaštva 3, djelimično, i KONSTATUJE da je Pretresno vijeće pogriješilo zbog toga što nije izreklo osuđujuće presude za bezobzirno razaranje gradova, mjesta i sela ili pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s uništavanjem, koje je vršeno tokom napada, sljedećih objekata: (1) imovine Muslimana u opštini Prozor u periodu od maja ili juna do početka jula 1993.; i (2) džamija u istočnom Mostaru, opština Mostar, u periodu od juna do 10. novembra 1993. (tačka 20, djelimično), ali ODBIJA da Ćoriću s tim u vezi izrekne nove osuđujuće presude;

ODOBRAVA žalbenu osnovu 4 tužilaštva u vezi s odmjeravanjem kazne, djelimično, u onoj mjeri u kojoj se ona odnosi na Ćorićevu odgovornost nadređenog;

ODBIJA žalbu tužilaštva u vezi s Ćorićem u svim drugim aspektima;

POTVRĐUJE kaznu od 16 godina zatvora, pri čemu se na osnovu pravila 101(C) Pravilnika u izdržavanju kazne uračunava vrijeme provedeno u pritvoru;

U ODNOSU NA BERISLAVA PUŠIĆA

ODBIJA, uz djelimično suprotno mišljenje sudije Liua, Pušićevu žalbu u cijelosti;

PONIŠTAVA, s obzirom da je odobrilo Stojićevu žalbenu podosnovu 45.1 i Praljkovu žalbenu osnovu 12, osuđujuće presude koje su Pušiću, kao učesniku UZP-a, izrečene za ubistvo, kao zločin protiv čovječnosti, i hotimično lišavanje života, kao tešku povredu Ženevskih konvencija, u vezi s lišavanjem života dvojice nenaoružanih muškaraca u Tošćanici, opština Prozor (tačke 2 i 3, obje djelimično);

PONIŠTAVA, s obzirom da je odobrilo dodatne žalbene osnove koje su Prlić, Stojić, Praljak i Ćorić uložili u odgovor na žalbenu osnovu 3 tužilaštva, uz suprotno mišljenje sudije Pocara, osuđujuće presude koje su Pušiću, kao učesniku UZP-a, izrečene za progon, kao zločin protiv čovječnosti, i za protivpravno terorisanje civila, kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s uništenjem Starog mosta u Mostaru (tačke 1 i 25, obje djelimično);

PONIŠTAVA, proprio motu, osuđujuću presudu koja je Pušiću, kao učesniku UZP-a, izrečena za uništavanje imovine širokih razmjera koje nije opravdano vojnom nuždom, a izvršeno je protivpravno i bezobzirno, kao tešku povredu Ženevskih konvencija, u vezi s uništavanjem kuća i zgrada u opštini Vareš (tačka 19, djelimično);

POTVRĐUJE, uz suprotno mišljenje sudije Liua u vezi s tačkom 25 i suprotno mišljenje sudije Pocara u vezi s tačkama 2, 3 i 21, ostale osuđujuće presude koje su Pušiću izrečene po tačkama 1-3, 6-13, 15-16, 18-19, 21 i 24-25;

PRIHVATA, uz suprotno mišljenje sudije Liua, žalbenu osnovu tužilaštva 1(A) u vezi s Pušićevom odgovornošću kao učesnika UZP-a za incidente kako se navodi u par. 3018 i 3030 ove Presude, ali ODBIJA da poništi oslobađajuće presude s tim u vezi ili da naloži ponovno suđenje ili vraćanje na prvu instancu;

PRIHVATA žalbenu osnovu tužilaštva 3, djelimično, i KONSTATUJE da je Pretresno vijeće pogriješilo zbog toga što nije izreklo osuđujuće presude za bezobzirno razaranje gradova, mjesta i sela ili pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s uništavanjem, koje je vršeno tokom napada, sljedećih objekata:

(1) imovine Muslimana u opštini Prozor u periodu od maja ili juna do početka jula 1993.; i
(2) džamija u istočnom Mostaru, opština Mostar, u periodu od juna do decembra 1993.
(tačka 20, djelimično), ali ODBIJA da Pušiću s tim u vezi izrekne nove osuđujuće presude;

ODBIJA žalbu tužilaštva u vezi s Pušićem u svim drugim aspektima.

POTVRĐUJE kaznu od 10 godina zatvora, pri čemu se na osnovu pravila 101(C) Pravilnika u izdržavanje kazne uračunava vrijeme provedeno u pritvoru;

NALAŽE da ova Presuda stupa na snagu odmah, u skladu s pravilom 118(A) Pravilnika;

NALAŽE da se Berislav Pušić, u skladu s pravilom 118(A) Pravilnika, što je prije moguće uhapsi ili preda PJUN-u u Haagu; i

NALAŽE, u skladu s pravilima 103(C) i 107 Pravilnika, da žalinci ostanu u pritvoru Međunarodnog suda dok se dovrši organizovanje prebacivanja u državu u kojoj će izdržavati kaznu.

Sudija Liu Daqun prilaže suprotna mišljenja, jedno djelimično suprotno mišljenje i deklaraciju.

Sudija Fausto Pocar prilaže suprotna mišljenja.

*****